

Istungidokument

A9-0218/2022

25.7.2022

RAPORT

soovitustega komisjonile nõude vastutustundliku erarahastamise kohta
(2020/2130(INL))

Õiguskomisjon

Raportöör: Axel Voss

(Algatus – kodukorra artikkel 47)

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
RESOLUTSIOONI ETTEPANEKU LISA: SOOVITUSED TAOTLETAVA ETTEPANEKU SISU KOHTA.....	9
SELETUSKIRI	29
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	33
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	34

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

soovitustega komisjonile nõude vastutustundliku erarahastamise kohta (2020/2130(INL))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 225,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 28. septembri 2005. aasta otsuse (millega võetakse vastu Euroopa Parlamendi liikmete põhimäärus)¹ artiklit 5,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiivi (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ²,
 - võttes arvesse komisjoni 11. juuni 2013. aasta soovitus ühiste põhimõtete kohta, mida kohaldatakse liikmesriikide keelava iseloomuga ja kahju hüvitamisele suunatud kollektiivsete õiguskaitsevahendite suhtes ELi õigusest tulenevate õiguste rikkumise puhul,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse 2021. aasta märtsi uuringut „Responsible Private Funding of Litigation“ (Nõude vastutustundlik erarahastamine),
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 47 ja 54,
 - võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A9-0218/2022),
- A. arvestades, et vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 47 on liikmesriikidel esmane kohustus teha piisav õigusabi kättesaadavaks neile, kellel puuduvad piisavad vahendid, et tagada kõigile juurdepääs õiguskaitsele; arvestades, et avalik tasuta õigusabi ja riiklik süüdistus on ja peavad jääma keskseteks mehhanismideks, millega tagatakse põhiõigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtumenetlusele;
- B. arvestades, et nõude rahastamine tulu taotlevate kolmandate isikute poolt (edaspidi „kolmanda isikuna nõude rahastamine“) on järjest enam leviv tava, mille kohaselt erainvestorid (edaspidi „nõude rahastajad“), kes ise ei ole vaidluse pooled, investeerivad kohtumenetlusse tulu saamise eesmärgil ning tasuvad õigusabi- ja muud kulud, et saada vastutasuks osa võimalikust väljamõistetavast hüvitisest; arvestades, et kollektiivne õiguskaitse on vahekohtu- ja maksejõuetusmenetluste, investeeringute tagasinõudmise, monopolivastaste nõuete ja muu kõrval ainult üheks kohtuvaidluste liigiks, kus kolmanda isikuna nõude rahastamist praegu kasutatakse;

¹ ELT L 262, 7.10.2005, lk 1.

² ELT L 409, 4.12.2020, lk 1.

- C. arvestades, et nõuetekohase reguleerimise korral võiks kolmanda isikuna nõude rahastamist kasutada sagedamini õiguskaitse kättesaadavuse toetamise vahendina, eriti riikides, kus õigusabikulud on väga suured, või naiste ja tõrjutud rühmade puhul, kellel on täiendavad rahastamistõkked; arvestades, et kolmanda isikuna nõude rahastamine võib samuti aidata üha enam tagada, et avaliku huviga seotud kohtuasjad tuuakse kohtusse, ning vähendada äriühingute ja õiguskaitset taotlevate kodanike vahelist märkimisväärset majanduslikku tasakaalustamatust ning seeläbi tagada äriühingu asjakohase vastutuse;
- D. arvestades, et Ühendkuningriigi rahvusvahelise ja võrdleva õiguse instituudi (BIICL) aruandes „State of Collective Redress in the EU in the context of the Commission Recommendation“ (Kollektiivhagide olukord ELis komisjoni soovitus kontekstis) rõhutatakse, et mõnes liikmesriigis on kolmanda isikuna rahastamine muutunud oluliseks teguriks kollektiivhagide realiseerimisel³; arvestades, et komisjoni aruandes COM(2018)0040 kollektiivse õiguskaitse suhtes 2013. aasta mittesiduvate soovitusete rakendamise kohta rõhutatakse, et kolmanda isikuna nõude rahastamine on kollektiivse õiguskaitse põhiaspekt, millel on oluline piiriülene mõõde⁴;
- E. arvestades, et kohtumenetluses osalevad nõude rahastajad võivad tegutseda pigem iseenda majanduslikes huvides kui hagejate huvides; arvestades, et nad võivad püüda nõude menetlemist mõjutada ja taotleda tulemust, mis toob neile suurima tulu kõige lühema ajaga⁵; arvestades, et oluline on tagada ohvritele piisava kahjutasu maksmine;
- F. arvestades, et kuigi kolmanda isikuna nõude rahastamist Euroopas praktiliselt ei toimu, on see investeerimisalases vahekohtumenetluses kiiresti kasvav fenomen, mis mitmekordistab riikide vastu esitatavate erainvestorite nõuete arvu ja mahtu;
- G. arvestades, et kättesaadavatele andmete kohaselt võivad nõude rahastajad teatavates liikmesriikides nõuda tulust ebaproportsionaalselt suurt osa, mis on suurem kui muud liiki investeringute tavapärane tulu; arvestades, et liidus jääb nõude rahastajate nõutav summa tavapäraselt vahemikku 20 % kuni 50 % väljamõistetavast hüvitisest⁶, kuid väljaspool liitu võivad sellised nõuded anda mõningatel juhtudel investeringutasuvuse kuni 300 %; arvestades, et kehtestada tuleks eeskirjad, millega tagada, et nõude rahastajatele makstavad tasud on proportsionaalsed ja hüvitis makstakse esmalt hagejatele ning seejärel makstakse tasu nõude rahastajale;
- H. arvestades, et kolmanda isikuna nõude rahastamine ei ole ainus viis, kuidas hõlbustada õiguskaitse kättesaadavust, ning sellise juurdepääsu hõlbustamiseks on olemas muud vahendid, nagu tasuta õigusabi või õigusabikulude kindlustus, ning et õiguskaitse

³ https://www.biicl.org/documents/1881_StudyontheStateofCollectiveRedress.pdf, lk 19.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0040&from=ET>, lk 10.

⁵ Austraalia parlament jõudis järeldusele, et nõude rahastajatel on kollektiivhagide puhul nii palju võimu ja mõju, et nende majanduslikud huvid kaaluvad üle esindava hageja ja kollektiivhagi osaliste huvid, vt Austraalia õigusreformi komisjoni uuringut (2019) „An Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation funders“ (Uuring kollektiivhagide ja kolmandast isikust nõuderahastajate kohta), lk 19.

⁶ Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse uuring (2021) „Responsible private funding of litigation. Annex – State of play of the EU private litigation funding landscape and the current EU rules applicable to private litigation funding“ (Nõude vastutustundlik erarahastamine. Lisa – Nõude erarahastamise olukord ELis ja nõude erarahastamise suhtes kohaldatavad ELi reeglid).

taotlemiseks on olemas ka kohtuvälised õiguskaitsevahendid, nagu vahendamine, vaidluste kohtuväline ja internetipõhine lahendamine, ombudsman või ettevõtete hallatavad kaebuste esitamise süsteemid; arvestades, et nende lahenduste abil võivad hagejad saada hüvitist kiiremini ja õiglasemas summas, kuigi sellised õiguskaitsevahendid ei ole alati tingimata piisavalt tõhusad piisava õiguskaitse saamiseks; arvestades, et hagejatele tuleks alati anda võimalus pöörduda õiguskaitse saamiseks otse kohtusse;

- I. arvestades, et kuigi kolmanda isikuna nõude rahastamine on Austraalias, USAs, Kanadas, Ühendkuningriigis ja Madalmaades laialt levinud ning mõned peavad seda oluliseks teguriks õiguskaitse kättesaadavuse tagamisel⁷, on mõnes jurisdiktsioonis siiski ka muresid kuritarvituslike tavade pärast; arvestades, et empiirilistest andmetest⁸ nähtub, et nõude rahastajad valivad enamasti juhtumid, mis annavad suurimat potentsiaalset tulu, ning nad ei investeeri juhtumitesse, mida nad peavad liiga riskantseks või vähetulusaks;
- J. arvestades, et nõude rahastajate arvu on raske kindlaks teha ja on teada, et liidus tegutseb vähemalt 45 sellist rahastajat; arvestades, et kuigi enamikus liikmesriikidest on kolmanda isikuna nõude rahastamise ulatus olnud seni piiratud, eeldatakse, et eelseisvatel aastatel mängib see üha suuremat rolli, kuid liidus on see tava suures osas reguleerimata, kuigi see võib kasu kõrval kujutada endast õigusemõistmisele ka suurt ohtu, millega tuleb tegeleda;
- K. arvestades, et praeguse regulatiivse vaakumi tõttu esineb risk, et nõude rahastajad võivad tegutseda mitteläbipaistval viisil, mistõttu ei pruugi kohtud hagejatele hüvitise väljamõistmisel alati aru saada, et osa hüvitisest, mis võib mõnikord olla ebaproportsionaalne, kantakse hagejate kulul edasi nõude rahastajatele; arvestades, et selline läbipaistvuse puudumine võib tähendada ka seda, et isegi need, kellele hüvitis võidu korral välja mõistetak, teavad hüvitise jaotusest või rahastamislepingutest vähe või ei tea üldse midagi, eriti juhul, kui kollektiivsete õiguskaitsevahendite süsteemides kohaldatakse loobumisvõimalust; arvestades, et liidu tasandil ühiste miinimumnõuete puudumisel esineb risk, et kohtuvaidluste rahastamise valdkonnas tekib killustatus ja regulatiivne tasakaalustamatus;
- L. arvestades, et direktiivis (EL) 2020/1828 on kindlaks määratud nõude rahastamisega seotud võimalused ja sätestatud kaitsemeetmed, mis piirduvad aga ainult selliste esindushagidega, mis on esitatud tarbijate nimel kõnealuse direktiivi reguleerimisalas, ning seega ei reguleerita sellega muud liiki hagnosisid, näiteks neid, mis on seotud äri- või inimõigustega, ega hagejate kategooriaid, näiteks inimõiguste organisatsioone või

⁷ Vt https://www.biicl.org/documents/1881_StudyontheStateofCollectiveRedress.pdf, lk 269, kus on öeldud, et üldine vaade Ühendkuningriigi lähenemisviisile kolmanda isikuna rahastamise suhtes oli positiivne ja vastajad hindasid sellise rahastuse kättesaadavust põhiteguriks oma otsuse puhul osaleda kollektiivmenetlustes. Kollektiivhagide kolmanda isikuna rahastamise kogemus oli praktikas üldiselt positiivne. Ühelgi vastanutest ei olnud kogemusi organisatsiooniga, kes üritas rahastada nõuet konkurendi vastu. Ühelgi vastanutest ei olnud kogemusi, kus rahastaja oleks avalikult üritanud kohtuvaidlust kontrollida, kuigi üks jurist kirjeldas olukorda, kus rahastaja oli rahastuse tagasi võtnud nõude menetlemise ajal ja see viis juhtumi lahendamisel enneaegse kokkuleppe sõlmimiseni.

⁸ Vt Austraalia õigusreformi komisjoni uuringut (2019) „Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation funders“ (Uuring kollektiivhagide ja kolmandast isikust nõuderahastajate kohta), lk 34.

töötajaid; arvestades, et mõjusaid meetmeid ja kaitsemeetmeid tuleks kohaldada igat liiki hagide suhtes;

Sissejuhatus

1. märgib, et kuigi kolmanda isikuna nõude rahastamist kasutatakse endiselt piiratult, on see liidus leviv tava, millel on üha suurem roll mõnede liikmesriikide kohtusüsteemides, samuti selles, milline on õiguskaitse kättesaadavus Euroopa kodanike jaoks, eriti piiriüleste kohtuasjade puhul; märgib, et nõude rahastamine on liidu tasandil seni suuresti reguleerimata;
2. märgib, et kolmanda isikuna nõude rahastamise reguleerimine peaks käima käsikäs poliitikaga, mis suurendab õiguskaitse kättesaadavust hagejate jaoks, näiteks vähendades õigusabikulusid, pakkudes kodanikuühiskonna organisatsioonidele, sealhulgas tarbijakaitseorganisatsioonidele piisavat rahastamist riiklikest vahenditest või edendades muid tavasid, nagu tasuta õigusabi või ühisrahastus; kutsub liikmesriike üles vahetama selles valdkonnas parimaid tavasid ja kasutama mõjusa õiguskaitse kättesaadavuse tagamisel direktiivi (EL) 2020/1828 artiklis 20 osutatud meetmeid;
3. on veendunud, et selleks, et tagada kõigile õiguskaitse kättesaadavus ja et kohtusüsteemides peetaks tähtsaimaks kannatanutele kahju korvamist, mitte nende erainvestorite huve, kes võivad kohtumenetluses näha vaid tulu teenimise võimalusi, on vaja kehtestada liidu tasandil ühised miinimumnõuded, mis käsitlevad kolmanda isikuna nõude rahastamise seisukohast olulisi põhiküsimusi, sealhulgas läbipaistvust, õiglust ja proportsionaalsust;
4. rõhutab, et sellise reguleeriva korra eesmärk oleks reguleerida nõude rahastajate tegevust nõuete rahastamisel; juhib tähelepanu sellele, et selline kord peaks reguleerima rahastamistegevust igat liiki nõuete puhul, olenemata nõuete laadist, ning et see ei tohiks piirata kehtivate rahvusvaheliste, liidu ja siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis võimaldavad nõuete esitamist, eelkõige tarbijate kollektiivsete huvide kaitset, keskkonnakaitset ning maksejõuetusmenetlust või vastutust reguleeriva õiguse kohaldamist;
5. on veendunud, et liidu ühiste miinimumnõuete kehtestamine kolmanda isikuna nõude rahastamisele võimaldab seadusandjatel teha mõjusat järelevalvet ja tagada hagejate huvide piisav kaitse; juhib tähelepanu sellele, et enamik rahastajaid ei ole seni kohustunud kasutama võimalikku positiivset mõju omavaid vabatahtlikke regulatiivseid mehhanisme ega tegevusjuhendeid, mis tähendab hagejate jaoks suurt riski;

Nõude rahastajate tegevuse reguleerimine ja järelevalve

6. soovib luua nõude rahastajatele tegevusloa andmise süsteemi, tagades seejuures, et hagejatele antakse mõjusad võimalused kolmanda isikuna nõude rahastamise kasutamiseks ja et kehtestatakse piisavad kaitsemeetmed, sealhulgas kehtestades äriühingu üldjuhtimise nõuded ja järelevalvevolitused, et kaitsta hagejaid ning tagada, et nõuet võivad rahastada ainult üksused, kes on võtnud kohustuse järgida läbipaistvuse, sõltumatuse, juhtimise ja kapitali adekvaatsuse miinimumnõudeid ning austada hagejate ja eeldatavate huvitisesaajatega hoitavat usaldussuhet; rõhutab vajadust tagada, et see süsteem ei tekitaks liikmesriikidele või nõude rahastajatele ülemäärast halduskoormust;

Eetikaküsimused

7. soovitab kohustada nõude rahastajaid täitma usaldussuhtest tulenevat kohustust, mille kohaselt peavad nad tegutsema hageja parimates huvides; on seisukohal, et nõude rahastajatel ei tohi olla põhjendamatu kontrolli kohtumenetluse üle, mida nad rahastavad; selline kontroll kohtumenetluse üle peab kuuluma hagejale ja tema esindajatele; selline kontroll rahastatava kohtumenetluse üle võib kujutada endast nii ametlikku kontrolli, nt lepingupõhiste kokkulepete kaudu, kui ka mitteametlikku kontrolli, nt ähvardamise kaudu rahastamisest loobuda;
8. rõhutab, et kui nõude rahastajate, esindavate üksuste, õigusbüroode, vara valitsemise ettevõtjate, sealhulgas nõuete kogumise ja hüvitise jaotamise platvormide, ning muude nõueteiga seotud olla võivate ja kohtumenetluse tulemuse vastu huvi omavate üksuste vahel on kohatu suhe, võib tekkida huvide konflikt; märgib, et kasvab suundumus, kus nõude rahastajad nõustuvad rahastama õigusbüroode tegevust mitmes tulevases kohtuasjas (portfelli rahastamine)⁹; soovitab võtta vastu kaitsemeetmed, millega võimalikke huvide konflikte vältida, sätestada hagejate õigused ja nõuda, et nõude rahastajate ja muude asjaomaste poolte vaheliste suhete üksikasjad avalikustataks;
9. on veendunud, et nõude rahastajatel ei tohiks lubada rahastatavaid pooli nõude menetlemise protsessi üheski etapis hüljata ja jätta kõik nõude – mida ei oleks ilma rahastaja abita võib-olla üldse esitatud – kulud ainult hageja kanda, välja arvatud erakordsete ja rangelt reguleeritud asjaolude korral; rõhutab seetõttu, et tingimuslikul rahastamisel põhinevad lepingupõhised kokkulepped tuleks lugeda tühisteks;
10. on seisukohal, et sarnaselt hagejatega peaksid ka nõude rahastajad vastutama kostjate kulude eest, mis tuleb kanda, kui kohtus ei saavutata võitu, näiteks kui tuleb tasuda osa võidu saanud poole kuludest; rõhutab, et õigusaktiga tuleks nõude rahastajatelt võtta võimalus kehtestada, et kui menetlus ei lõpe soovitud tulemusega, siis on nende vastutus kulude katmisel piiratud;

Stiimulid ja rahastajate hüvitisosale kehtestatavad piirangud

11. on veendunud, et õigusaktis tuleks kehtestada piirid, kui suur osa hüvitisest on nõude rahastajatel õigus saada endale nõude eduka esitamise või kokkuleppe saavutamise korral ja lepingupõhise kokkuleppe alusel; on seisukohal, et nõude rahastaja ja hageja vahel tulu jaotamise reeglit, mille kohaselt makstakse kokkuleppesummast või väljamõistetud kahjuhüvitisest hagejale vähemalt 60 %, tohiks eirata ainult erandjuhtudel;

Avalikustamine ja läbipaistvus

12. on seisukohal, et kui nõuet rahastab kolmas isik, tuleks selle kohta esitada selge teave, sealhulgas peaksid hagejad ja nende advokaadid olema kohustatud avaldama kohtutele

⁹ Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse uuring (2021) „Responsible litigation funding. State of play on the EU private litigation funding landscape and on the current EU rules applicable to private litigation funding“ (Nõude vastutustundlik rahastamine. Nõude erarahastamise olukord ELis ja nõude erarahastamise suhtes kohaldatavad ELi reeglid), lk 28–29.

kohtu algatusel või kostja poolt kohtule esitatud taotluse korral rahastamislepingud ning teavitama kohut ärilise rahastamise olemasolust ja konkreetse kohtuasja rahastaja isikust; on seisukohal, et kohus peaks teavitama kostjat kolmanda isikuna nõude rahastamise olemasolust ja rahastaja isikust; märgib, et praegu kohtud või haldusasutused ega kostjad sageli ei tea, et nõuet rahastab ettevõtja;

Järelevalveasutuste volitused ning kohtute ja haldusasutuste tehtav läbivaatamine

13. on arvamisel, et järelevalveasutustel, kohtutel ja haldusasutustel peaksid olema volitused hõlbustada eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks vastu võetud õigusaktide jõustamist, kui see on kooskõlas riigisisese menetlusõigusega asjakohane; soovib luua kaebuste esitamise süsteemi, mis ei too liikmesriikide jaoks kaasa ülemääraseid kulusid ega ülemäära halduskoormust; on seisukohal, et kui see on riigisisese menetlusõiguse kohaselt asjakohane, peaksid järelevalveasutustel, kohtutel ja haldusasutustel olema volitused tegutseda, kui tegevusloa saanud nõude rahastajad kasutavad kuritarvituslikke tavasid, kuid see ei tohi takistada hagejate ja eeldatavate hüvitiesaajate juurdepääsu õiguskaitsele;

Lõpetuseks

14. palub komisjonil tähelepanelikult jälgida ja analüüsida kolmanda isikuna nõude rahastamise arengut liikmesriikides nii õigusraamistiku kui ka tavade seisukohast, pöörates erilist tähelepanu direktiivi (EL) 2020/1828 rakendamisele; nõuab lisaks, et komisjon esitaks pärast direktiivi (EL) 2020/1828 kohaldamise tähtaja möödumist, st 25. juunit 2023, ja võttes arvesse kõnealuse direktiivi mõju, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 alusel ettepaneku võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse liidu tasandil ühised miinimumnõuded nõude rahastamisele tulu taotlevate kolmandate isikute poolt, järgides käesoleva direktiivi lisa esitatud soovitusi;
15. on seisukohal, et taotletaval ettepanekul puudub finantsmõju;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon ja lisa toodud soovitused komisjonile ja nõukogule.

**RESOLUTSIOONI ETTEPANEKU LISA:
SOOVITUSED TAOTLETAVA ETTEPANEKU SISU KOHTA**

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

kolmanda isikuna nõude rahastamise reguleerimise kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõude rahastamine tulu taotleva kolmanda isikuna on tava, mis on kujunemas välja nõuete menetlemisega seotud teenuste turuks, kuid liidu tasandil ei ole spetsiifilist õigusraamistikku kehtestatud. Hoolimata sellest, et nõude rahastajad on asutatud õiguspäraselt ja tegutsevad nii riigisiselt kui ka piiriülevalt mitmes liikmesriigis, on nende suhtes seni kohaldatud eri riigisiseseid reegleid ja tavasid siseturul, kus sõltuvalt asjaomasest liikmesriigist on selles valdkonnas eeskirjad üldiselt killustatud ja esineb isegi seadusandlik vaakum. Kuna liikmesriikide reeglid ja tavad on erinevad, takistavad need tõenäoliselt siseturu toimimist. Siseturg ei saa korrektselt toimida, kui ei ole selge, millistel tingimustel võivad tulu taotlevad kolmandast isikust nõuderahastajad (edaspidi „nõude rahastajad“) tegutseda, võttes eelkõige arvesse, et piiriüleseid juhtumeid võib olla võimalik rahastada ainult kolmanda isiku kaudu ja need juhtumid on nõude rahastajate jaoks eriti huvipakkuvad. Kui igas liikmesriigis kehtib erinev õigusraamistik, esineb risk, et eri liikmesriikide vahel tekib hagejate diskrimineerimine seoses õiguskaitse kättesaadavusega, eriti kui juhtumil on piiriülene element, ning et nõude rahastajad valivad meelepärase kohtualluvuse, mida võib mõjutada see, et teatavates liikmesriikides kehtivad soodsad reeglid, mis puudutavad rahastajate asutamist, rahastamislepingute suhtes kohaldatavat õigust ja riigisiseseid menetlusreegleid.
- (2) Liidu õiguse eesmärk on tagada tasakaal õiguskaitse kättesaadavuse tagamise ja menetlusosaliste kaitseks asjakohaste meetmete kehtestamise vahel, et õiguskaitse saamise õigust ei oleks võimalik ebaõiglaselt ära kasutada. Kui nõude rahastajad rahastavad kohtumenetlusi selleks, et saada vastutasuks osa väljamõistetud hüvitisest, võib tekkida ebaõiglusoht. See tähendab ka seda, et nõude rahastajad võivad hagejaid või neid, keda nad esindavad, sealhulgas tarbijaid, kelle huve esindavad pädevad

¹ ELT [...].

² ELT [...].

üksused, oma eesmärkide täitmiseks ja oma tulu suurendamiseks ära kasutada, mille tagajärjel jääb hagejatele või eeldatavatele hüvitisetaajatele väiksem osa võimalikust hüvitisest. Oht võib olla eriti suur, kui need, kes loodavad nõude menetlemise tulemusel hüvitist saada, on tarbijad või põhiõiguste rikkumiste ohvid, kelle arvates võib olla hea mõte kaasata nõude rahastaja – kes on valmis menetluse eest maksma –, kuid kes ei pruugi mõista, et nende huvid võivad nõude rahastaja enda huvide tõttu tagaplaanile jääda.

- (3) Liidu ühtse miinimumnõuete raamistiku loomine nõude vastutustundlikuks rahastamiseks tulu taotleva kolmanda isikuna aitaks edendada õiguskaitse kättesaadavust ja tagaks äriühingu asjakohase vastutuse. Äriühingute ja õiguskaitset taotlevate kodanike vahel valitseb sageli märkimisväärne majanduslik tasakaalustamatuse ning kolmanda isikuna nõude rahastamine võib aidata seda tasakaalustamatust vähendada, kui sellega seotud riske maandatakse ja selline rahastamine täiendab teisi meetmeid, mis kõrvaldavad õiguskaitse kättesaadavuse tõkkeid. Seetõttu on väga oluline tagada vajalik tasakaal hagejate õiguskaitse kättesaadavuse parandamise ja sobivate kaitsemeetmete vahel, et vältida kuritahtlikke kohtuvaidlusi. Vastutustundlik kolmanda isikuna nõude rahastamine võib vähendada kulusid, muuta need prognoositavamaks, lihtsustada tarbetuid menetlusi ja pakkuda tõhusaid teenuseid vaidluse esemeks olevate summadega proportsionaalsete kuludega.
- (4) Kuna siseturg soodustab piiriülese kaubanduse suurenemist, vaidlused on üha enam piiriülased ja nõude rahastajate tegevus on oma olemuselt globaalne, siis esineb võimalik oht, et liikmesriigid käsitlevad kaitsemeetmeid ja nõude tulu taotleva kolmanda isikuna rahastamise puhul vajalikku kaitset väga erinevalt. Vabatahtlikud käsitusviisid on olnud mõnevõrra edukad, kuid alati ei ole enamik valdkonna osalejatest nendega ühinenud ning mitteseadusandlikud meetmed ei ole selliseid suuri riske, näiteks haavatavate kategooriate kodanikele, sealhulgas kolmandatest riikidest kodanikele kaasnevaid riske arvestades mingil juhul kohased.
- (5) Käesoleva direktiivi eesmärk on reguleerida nõude rahastamist tulu taotleva kolmanda isikuna, s.o tava, mille kohaselt kolmandast isikust üksused, kes ise ei ole vaidlusega otseselt seotud, investeerivad kohtumenetlusse tulu saamise eesmärgil ja saavad vastutasuks tavaliselt teatava protsendi kokkulepitud või väljamõistetud hüvitisest (edaspidi „kolmanda isikuna nõude rahastamine“). Kolmanda isikuna nõude rahastamine hõlmab olukordi, kus ettevõtja investeerib tulu saamise eesmärgil ja tegutseb oma ärihuvide edendamiseks; seetõttu ei hõlma see rahaliste vahendite eraldamist nõude rahastamiseks heategevuse või annetuse korras, kus rahastaja eesmärk on kantud kulud tagasi saada, ega muud seesugust tegevust, mida tehakse põhimõttel *pro bono publico*. Samuti on käesoleva direktiivi eesmärk kehtestada kaitsemeetmed, millega ühelt poolt tagada tõhus õiguskaitse kättesaadavus ja vaidluse osapoolte huvide kaitse ning teiselt poolt vältida huvide konflikte, nõuete kuritarvitamist ja nõude rahastajatele ebaproportsionaalselt suure rahalise hüvitise maksmist.
- (6) Mõiste „nõude rahastaja“ all tuleks mõista kõiki ettevõtjaid, kes ei ole menetluse osalised, kuid kes sõlmivad menetlusega seoses kolmanda isikuna nõude rahastamise lepingu (edaspidi „kolmanda isikuna rahastamise leping“). Kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga hõlmab mõiste „ettevõtja“ kõiki majandustegevusega tegelevaid üksusi, olenemata nende õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist, ning seega kõiki juriidilisi isikuid, sealhulgas nende emaettevõtjaid, tütarettevõtjaid ja sidusettevõtjaid,

ning see võib hõlmata kutselisi nõude rahastamise pakkujaid, finantsteenuste osutajaid, nõuete haldamisega tegelevaid äriühinguid ja muid teenuseosutajaid. Mõiste „nõude rahastaja“ ei hõlma advokaate, kes pooli kohtumenetluses esindavad, ega menetluspoolele reguleeritud kindlustusteenuste pakkujaid.

- (7) Vastavalt liikmesriikide õigustavadele ja autonoomiale on iga liikmesriigi otsustada, kas ja millises ulatuses peaks nõude rahastamine olema riigi õigussüsteemis lubatud. Kui liikmesriigid otsustavad sellist kolmanda isikuna nõude rahastamist lubada, nähakse käesoleva direktiiviga ette rahastatavate hagejate kaitse miinimumnõuded, et neil, kes soovivad liidus nõude rahastamise võimalust kasutada, oleks minimaalne kaitse, mis on kogu liidus ühtlane.
- (8) Liikmesriikides, kus õigusabikulud võivad kujutada endast olulist takistust juurdepääsul õigusemõistmisele, võivad liikmesriigid siiski soovida kaaluda selliste õigusaktide kehtestamist, mis võimaldavad kolmanda isikuna nõude rahastamist, ning sel juhul peaks nad kehtestama selged tingimused ja kaitsemeetmed, mis on käesoleva direktiiviga kooskõlas. Kuigi käesolevat direktiivi ei kohaldata üksnes esindushagide suhtes, peaksid liikmesriigid võtma meetmeid, mille eesmärk on tagada, et esindushagidega seotud menetluskulud ei takistaks pädevaid üksusi oma õiguskaitse taotlemise õiguse tulemuslikul teostamisel vastavalt direktiivile (EL) 2020/1828 ja eelkõige selle artiklile 20.
- (9) Riikides, kus kolmanda isikuna nõude rahastamine on lubatud, on vaja süsteemi, mille kohaselt annavad liikmesriikide sõltumatud haldusasutused nõude rahastajatele tegevusloa ja teevad rahastajate üle järelevalvet, et tagada nõude rahastajate vastavus käesolevas direktiivis sätestatud miinimumkriteeriumidele ja -nõuetele. Nõude rahastajate üle tuleks teha samasugust järelevalvet nagu on finantsteenuste osutajate suhtes kohaldatav usaldatavusnõuete täitmise järelevalve süsteem.
- (10) Liidus tegutsevatelt nõude rahastajatelt tuleks nõuda, et nad tegutseksid liidu piires, neil oleks liidus tegevusloa ja nad sõlmiksid kolmanda isikuna rahastamise lepingu kooskõlas menetluse toimumise liikmesriigi või – kui see on erinev – hageja või eeldatavate hüvitisetaajate liikmesriigi õigusaktidega, tagamaks et liidu ja riigisisese õiguse kohane järelevalve on piisav.
- (11) Liidu järelevalveasutustele, kes annavad kolmanda isikuna nõude rahastamiseks loa, tuleks anda õigus nõuda, et nõude rahastajad täidaksid käesolevas direktiivis sätestatud miinimumkriteeriume. Need kriteeriumid peaksid hõlmama sätteid, mis käsitlevad konfidentsiaalsust, sõltumatust, üldjuhtimist, läbipaistvust, kapitali adekvaatsust ning usalduskohustuse täitmist hagejate ja eeldatavate hüvitisetaajate vastu. Järelevalveasutustel peaks olema õigus teha vajalikke toiminguid, sealhulgas õigus võtta nõude rahastajatelt vastu tegevusloa taotlusi ja teha nende kohta otsuseid, koguda vajalikku teavet, anda, tühistada ja peatada tegevuslube või keelduda tegevusloa andmisest, kehtestada nõude rahastajale tingimusi, piiranguid või karistusi ning uurida põhjendamatu viivitusega nende jurisdiktsioonis tegutseva nõude rahastaja vastu esitatud kaebusi, mille on esitanud mis tahes füüsiline või juriidiline isik, välja arvatud kostja. Kostja tõstatatud probleeme seoses nõude rahastajaga käimasoleva kohtumenetluse käigus peaks käsitlema asjaomane kohus või haldusasutus.
- (12) Lisaks muudele tegevusloa andmise kriteeriumidele peaksid liikmesriigid nõudma, et

nõude rahastajad tõendaksid, et neil on rahaliste kohustuste täitmiseks piisavalt kapitali. Kui kapitali adekvaatsuse nõuet mitte seada, tekib oht, et kolmanda isikuna rahastamise lepingu sõlmib alakapitaliseeritud nõude rahastaja, kes ei soovi või ei suuda katta menetlusega seotud kulusid, mida ta on olnud nõus rahastama, sealhulgas kulusid või tasusid, mis on vajalikud lahendini jõudmiseks, või katta võidu saanud poole kulusid. Hagejatele, kes nõude rahastajatele toetuvad, võib see tähendada riski, et neil tekib suur ettenägematu majanduslik kahju ja menetlusest, mille puhul oleks tegelikult lootust hüvitist saada, tuleb nõude rahastaja äriolukorra või otsuste tõttu loobuda.

- (13) Nõude rahastajatel peaks olema kohustus tegutseda õiglaselt, läbipaistvalt, tõhusalt ning hagejate ja eeldatavate hüvitisesaajate parimates huvides. Kui hagejate ja eeldatavate hüvitisesaajate huve ei pea nõude rahastaja enda huvidest kõrgemale seadma, võib tekkida oht, et menetlust mõjutatakse nii, et lõppkokkuvõttes on see pigem nõude rahastaja kui hageja huvides.
- (14) Et vältida käesoleva direktiivi nõuetest kõrvalehoidmist, ei tohiks lepingud, mis on sõlmitud nõude rahastajatega, kellel puudub vajalik tegevusluba, omada õiguslikku toimet. Vajalike tegevuslubade hankimise kohustus peaks lasuma nõude rahastajatel endil ning seetõttu tuleks hagejatele ja eeldatavatele hüvitisesaajatele hüvitada igasugune kahju, mille on põhjustanud nõude rahastaja, kellel vajalikku tegevusluba ei ole.
- (15) Käesoleva direktiiviga tuleks reguleerida nõude rahastajate tegevust, kuid sellega ei tohiks piirata muid õigusaktidest tulenevaid kohustusi ega korda, näiteks finantsteenuste osutamist reguleerivaid olemasolevaid reegleid, mida võidakse kohaldada, järgides samuti liikmesriikide õigustraditsioone, nende autonoomiat ja otsuseid nõude rahastamise lubamise sobivuse kohta nende siseriiklikes õigussüsteemides.
- (16) Käesoleva direktiivi ühetaolise kohaldamise hõlbustamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et nende järelevalveasutused kohaldavad käesolevat direktiivi tihedas koostöös teiste liikmesriikide järelevalveasutustega. Liidu tasandil tuleks järelevalveasutuste tegevust koordineerida, et vältida järelevalvestandardite lahknevusi, mis võivad ohustada siseturu nõuetekohast toimimist.
- (17) Komisjon peaks koordineerima järelevalveasutuste tegevust ja hõlbustama selleks sobiva koostöövõrgustiku loomist. Järelevalveasutustel peaks olema õigus vajaduse korral konsulteerida komisjoniga ning komisjonil peaks olema lubatud esitada järelevalveasutustele käesoleva direktiivi kohaldamise kohta ning käesoleva direktiivi rakendamisel tekkivate ilmsete vastuolude korral suuniseid, soovitusi, parimaid tavasid käsitlevaid teateid ja nõuandvaid arvamusi. Et koordineerida oleks lihtsam, peaksid järelevalveasutused esitama komisjonile oma tegevuse kohta, sealhulgas kõigi tehtud otsuste ja nende poolt tegevusloa saanud nõude rahastajate kohta üksikasjaliku teabe.
- (18) Et liikmesriikides, kus piiriülene nõude rahastamine on riigisisese õiguse kohaselt lubatud, selliste teenuste osutamist hõlbustada, peaks liikmesriikidel olema võimalik teha koostööd, jagada teavet ja vahetada parimaid tavasid ning neilt tuleks nõuda, et nad võtaksid üksteise loaandmisotsuseid täielikult arvesse. Liikmesriigid peaksid tagama, et põhjalik ja selge teave ja suunised nõuete rahastamisvõimaluste ning nõuete rahastamise tingimuste ja nõuete kohta on täielikult ja vabalt kättesaadavad kõigile kodanikele, kes võivad õiguskaitset taotleda, sealhulgas kõige haavatavamatele rühmadele. Kooskõlas

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 56 peaksid liikmesriigid vastastikku tunnustama eelnevaid lube ja andma seetõttu automaatselt loa oma territooriumil tegutsevatele nõude rahastajatele, kellel on luba tegutseda teises liikmesriigis, eeldusel et algne luba jätkuvalt kehtib. Kui vastuvõtva liikmesriigi järelevalveasutus on teadlik õigusnormide rikkumistest nõude rahastaja poolt, peaks ta sellest otse vastutavat järelevalveasutust teavitama.

- (19) Liikmesriigid peaksid tagama, et nõude rahastaja ei mõjuta ega kontrolli asjaomaste kohtumenetluste, sealhulgas kokkulepete kohta tehtavaid otsuseid põhjendamatult viisil, mis kahjustaks hagiga seotud hagejate huve.
- (20) Et nõude rahastaja ja hageja vahel olev võimalik teadmiste või vahendite ebavõrdsus oleks väiksem, peaksid kohtud ja haldusasutused võtma kolmanda isikuna rahastamise lepingu sobivuse hindamisel arvesse, kui läbipaistev ja selge leping on ning kui läbipaistvalt on riske ja kasu puudutav teave hagejatele või hagejate esindatavatele isikutele esitatud ning kas nad on riskid võtnud teadlikult.
- (21) Kolmanda isikuna rahastamise leping tuleks hagejale esitada keeles, millest ta aru saab, ning selles tuleks selgelt ja asjakohaselt sätestada võimalikud tulemused, kõik riskid ja asjaomased piirangud.
- (22) Piisavat järelevalvet nõude rahastajate ja kolmanda isikuna rahastamise lepingute üle ei saa tagada, kui nõude rahastajad ei ole kohustatud olema oma tegevuses läbipaistvad. See hõlmab läbipaistvust kohtute või haldusasutuste, kostjate ja hagejate suhtes. Seepärast tuleks sätestada kohustus teavitada asjaomast kohut või haldusasutust ärilise rahastamise olemasolust ja rahastaja isikust ning avalikustada kolmanda isikuga sõlmitud rahastamislepingud täies ulatuses kohtutele või haldusasutustele nende taotlusel või kostja poolt kohtule esitatud taotluse korral, võttes arvesse asjakohaseid piiranguid, et kaitsta mis tahes vajalikku konfidentsiaalsust. Kohtutel ja haldusasutustel peaks olema õigus pääseda juurde asjaomasele teabele kogu nende vastutusalas toimuvaid kohtumenetlusi puudutava kolmanda isikuna nõude rahastamise tegevuse kohta. Lisaks peaks kohus või haldusasutus teavitama kostjaid kolmanda isikuna nõude rahastamise olemasolust ja rahastaja isikust.
- (23) Kohtutel ja haldusasutustel peaks juhul, kui kolmanda isikuna rahastamise leping puudutab nende menetletavat juhtumit, olema õigus hinnata, kas kolmanda isikuna rahastamise leping on kooskõlas käesoleva direktiiviga, ning vaadata see vastavalt artiklile 16 vajaduse korral läbi kas menetluspoole taotlusel või kohtu või haldusasutuse algatusel või kui neile on esitatud järelevalveasutuse lõpliku haldusotsuse kohta hagi.
- (24) Nõude rahastajad peaksid kehtestama hea valitsemistavaga seotud sisemenetlused, millega vältida nõude rahastaja ja hagejate vahel huvide konflikte. Läbipaistvusnõuete järgimine peaks tagama, et hagejad on täiesti teadlikud kõigist suhetest, mis nõude rahastajal võivad olla kostjate, advokaatide, teiste nõude rahastajate või muude juhtumiga seotud kolmandate isikutega ja mille tõttu võib tekkida tegelik või tajutav konflikt.
- (25) Nõude rahastajad ei tohiks mingil juhul nõuda hagejate kulul ebaõiglasi, ebaproportsionaalseid või põhjendamatuid hüvitisi. Kohtutel ja haldusasutustel peaks olema õigus hinnata kolmanda isikuna nõude rahastamise lepinguid, mis puudutavad nende menetletavat juhtumit, võttes arvesse lepingu sõlmimise asjaolusid ja tausta, et

teha tulemuslikult kindlaks, kas leping on õiglane ja kooskõlas käesoleva direktiivi ning kõigi asjaomaste liidu ja siseriiklike õigusaktidega.

- (26) Kui kolmanda isikuna rahastamise lepingu kohaselt on nõude rahastajatel õigus saada hüvitisosa või teatavaid tasusid enne seda, kui hagejad saavad kätte neile väljamõistetud hüvitiste, võib ettenähtud hüvitis väheneda nii palju, et hagejale jääb sellest kas väga väike osa või üldse mitte midagi. Seetõttu peaksid kolmanda isikuna rahastamise lepingud alati tagama, et mis tahes hüvitis makstakse kõigepealt taotlejale, mis tähendab, et nõude esitaja õigus on rahastaja omast tähtsam. Nõude rahastajatel ei tohiks olla õigust nõuda, et nende enda tasu on esmatähtis.
- (27) Kuna mõnes liikmesriigis võib mis tahes hüvitisosa, mille nõude rahastajad saavad, vähendada hagejate saadavat hüvitist, peaksid kohtud või haldusasutused tegema selle osa suuruse ja osakaalu üle järelevalvet, et nõude rahastajatele makstav rahaline hüvitis ei oleks ebaproportsionaalselt suur. Kui hüvitisosa tõttu, mida nõude rahastaja nõuab, väheneks hagejatele ja eeldatavatele hüvitisesaajatele jääv hüvitis, sealhulgas kõik kahjusummad, kulud, tasud ja muud kulud, 60 %-le või alla selle, tuleks seda pidada ebaõiglaseks ja lugeda see kehtetuks, välja arvatud erandlikel asjaoludel.
- (28) Tuleks kehtestada lisatingimused tagamaks, et nõude rahastajad ei mõjuta hagejate otsuseid menetluse käigus põhjendamatult viisil, millest oleks hageja kulul kasu nõude rahastajale endale. Eelkõige ei tohiks nõude rahastajad ebakohaselt mõjutada otsuseid selle kohta, kuidas juhtumeid menetletakse, millised huvid on prioriteetsed või kas hagejad peaksid mingi konkreetse menetlustulemuse, hüvitise või kokkuleppega nõustuma.
- (29) Nõude rahastajatel ei tohiks lubada rahasummat, mille nad on nõustunud eraldama, tagasi võtta, välja arvatud teatavatel üksikutel juhtudel, nagu on sätestatud käesolevas direktiivis või käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklikes õigusaktides, et hagejate või eeldatavate hüvitisesaajate kahjuks ei loobutaks rahastamisest menetluse mis tahes etapis seetõttu, et nõude rahastaja ärihuvid või stiimulid muutuvad.
- (30) Kui nõude rahastajad on toetanud või rahastanud menetlusi, mis ei vii soovitud tulemuseni, peaksid nad koos hagejatega vastutama kostjatele tekitatud kulude eest, mille kohtud või haldusasutused võivad kaotajaks jäänud poolelt välja mõista. Kohtutele ja haldusasutustele tuleks anda piisavad volitused, et tagada selle kohustuse täitmine, ning kolmanda isikuna rahastamise lepingutes ei tohiks vastutust kostjale kulude hüvitamise eest välistada.
- (31) Liikmesriigi kohtutel ja haldusasutustel peaks olema õigus määrata kooskõlas riigisisese õigusega kindlaks kaotajaks jäävalt poolelt sissenõutavad kulud, sealhulgas tuginedes mis tahes asjakohasele teaduslikule, statistilisele või tehnilisele tõendusmaterjalile või tuginedes ekspertidele, hindajatele või maksuraamatupidajatele, olenevalt sellest, mis on menetluse seisukohast sobiv.
- (32) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Seepärast tuleks käesolevat direktiivi tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega, sealhulgas nendega, mis on seotud õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtumenetlusele, samuti kaitseõigusega.

- (33) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, s.o tagada nõude rahastajate ja nende tegevuse suhtes kohaldatavate liikmesriikide reeglite ühtlustamine ning seega võimaldada õiguskaitse kättesaadavus, kehtestades samal ajal ühised miinimumnõuded rahastatavate hagejate ja eeldatavate hüvitisajaajate õiguste kaitseks menetlustes, mida rahastatakse täielikult või osaliselt kolmanda isikuna rahastamise lepingu alusel, mida kohaldataks kõigis liikmesriikides, kus nõude rahastamine on lubatud, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, sest nõude rahastajad võivad tegutseda mitmes liikmesriigis ja neile kehtivad eri riikide reeglid ja tavad, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, sest kujunev kolmanda isikuna nõude rahastamise turg on väga suur, tuleb vältida reeglite ja tavade erinevusi, mis võivad tõenäoliselt takistada siseturu nõuetekohast toimimist, ja nõude rahastajate võimalust valida optimaalsete reeglitega riigid ehk meelepärane kohtualluvus. Seetõttu võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (34) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese ja eesmärk

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumeeskirjad, mida kohaldatakse tulu taotlevate kolmandast isikust nõnderahastajate ja nende õiguspärase tegevuse suhtes, ning luuakse raamistik, millega toetada ja kaitsta rahastatavaid hagejaid ja eeldatavaid hüvitisesaajaid, sealhulgas vajaduse korral neid, kelle huve esindavad pädevad üksused, menetlustes, mida rahastatakse täielikult või osaliselt kolmanda isikuna nõude rahastamise abil. Direktiivis sätestatakse kaitsemeetmed, millega vältida huvide konflikte, menetluste kuritarvitamist ja nõude rahastajatele ebaproportsionaalselt suure rahalise hüvitise maksmist, tagades samas, et kolmanda isikuna nõude rahastamine võimaldab hagejatele ja eeldatavatele hüvitisesaajatele asjakohaselt õiguskaitse kättesaadavuse, ning tagades äriühingute vastutuse.

Artikkel 2

Kohaldamisala

Käesolevat direktiivi kohaldatakse tulu taotlevate kolmandast isikust nõnderahastajate (edaspidi „nõude rahastajad“) ja tulu taotleva kolmanda isikuga sõlmitud rahastamiselepingute (edaspidi „kolmanda isikuna rahastamise lepingud“) suhtes, olenemata seotud nõuete laadist. See ei piira kehtivate rahvusvaheliste, liidu ja siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis võimaldavad nõuete esitamist, eelkõige tarbijate kollektiivsete huvide kaitset, keskkonnakaitset ning maksejõuetusmenetlust või vastutust reguleeriva õiguse kohaldamist.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „nõude rahastaja“ – tulu taotlev ettevõtja, kes sõlmib menetlusega seoses kolmanda isikuna rahastamise lepingu, kuigi ta ei ole menetluse pool ega advokaat ega muu sellise menetluse poolt esindav õigusteenuse osutaja ega sellise menetluse poolele reguleeritud kindlustusteenuste osutaja, ning kelle peamine eesmärk on saada tulu investeringult, mille ta teeb, andes menetlusega seoses rahalisi vahendeid, või saavutada konkreetsel turul konkurentsieelis;
- b) „hageja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes algatab või kavatseb algatada kohtus või haldusasutuses teise isiku vastu menetluse;
- c) „kohus või haldusasutus“ – pädev kohus, haldusasutus, vahekohus või muu organ, kelle ülesanne on teha menetluste kohta otsuseid kooskõlas siseriikliku õigusega;
- d) „eeldatav hüvitisesaaja“ – isik, kellel on õigus saada osa menetluse tulemusel

väljamõistetud hüvitisest ja kelle huve esindab menetluses rahastatav hageja või pädev üksus, kes esitab hagejana selle isiku nimel esindushagi;

- e) „menetlus“ – riigisisene või piiriülene tsiviil- või äri vaidlus, vabatahtlik vahekohtumenetlus või alternatiivne vaidluste lahendamise mehhanism, mille kaudu taotletakse liidu kohtus või haldusasutuses vaidluse lahendamisel õiguskaitset;
- f) „pädev üksus“ – tarbijate huve esindav ja direktiivi (EL) 2020/1828 kohaselt määratud pädev üksus;
- g) „järelevalveasutus“ – liikmesriigi määratud ametiasutus, kes vastutab nõude rahastajatele tegevusloa andmise, selle peatamise ja selle tühistamise ning nõude rahastajate tegevuse järelevalve eest;
- h) „kolmanda isikuna rahastamise leping“ – leping, millega nõude rahastaja nõustub menetluskulusid täielikult või osaliselt katma, saades selle eest vastutasuks osa hageja kasuks väljamõistetud rahalisest hüvitisest või edukustasu, et hüvitada nõude rahastajale tema eraldatud rahasumma ja, kui see on kohaldatav, katta tasu osutatud teenuse eest, mis põhineb täielikult või osaliselt menetluse tulemusel. See määratlus hõlmab kõiki lepinguid, milles on selline hüvitis kokku lepitud, olenemata sellest, kas teenust osutatakse sõltumatult või selleni on jõutud nõude ostmise või loovutamise teel.

II peatükk

Nõude rahastajate tegevuse heakskiitmine liidus

Artikkel 4

Tegevusloasüsteem

1. Liikmesriigid võivad kooskõlas riigisisese õigusega kindlaks määrata, kas nende jurisdiktsioonis toimuvate menetluste puhul või nende territooriumil elavate hagejate või eeldatavate hüvitisesaajatega võib sõlmida kolmanda isikuna rahastamise lepingu.
2. Liikmesriigid, kus kolmanda isikuna rahastamine on lubatud, loovad nõude rahastajatele nende territooriumil tegutsemiseks tegevusloa andmise ja tegevuse jälgimise süsteemi. Süsteemi raames tuleb määrata sõltumatu järelevalveosakond või -asutus, kes vastutab nõude rahastajatele tegevusloa andmise, selle peatamise ja selle tühistamise ning nõude rahastajate tegevuse järelevalve eest.
3. Käesolevas artiklis sätestatud tegevusloasüsteemi kohaldatakse üksnes tegevuse suhtes, mis on seotud kolmanda isikuna rahastamise lepinguga, mille nõude rahastajad sõlmivad. Kui nõude rahastajad osutavad ka muid õigus-, finants- või nõuete haldamise teenuseid, mille üle teeb järelevalvet teine liidu asutus, ei piira käesolev direktiiv nende muude teenuste suhtes kehtiva järelevalve- ja tegevusloasüsteemi kohaldamist.

Artikkel 5

Tegevusloa saamise tingimused

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutused annavad tegevusloa või säilitavad selle kas riigisisesteks või piiriülesteks menetlusteks või muudeks menetlusteks üksnes sellistele nõude rahastajatele, kes järgivad käesolevat direktiivi ja kes vastavad peale muude riigisiseses õiguses sobivuse või muu kohta kehtestatud kriteeriumide vähemalt järgmistele kriteeriumidele:
 - a) nad tegutsevad liikmesriigis registrijärgse asukoha kaudu ning taotlevad tegevusluba ja säilitavad selle samas liikmesriigis;
 - b) nad kohustuvad sõlmima kolmanda isikuna rahastamise lepinguid, mille suhtes kohaldatakse kavandatava menetluse liikmesriigi või – kui see on erinev – hageja või eeldatavate hüvitisasaajate liikmesriigi õigusakte;
 - c) nad tõendavad järelevalveasutusele veenvalt, et neil on olemas menetlused ja juhtimisstruktuurid, millega tagada kogu aeg vastavus käesolevale direktiivile, käesolevas direktiivis sätestatud läbipaistvusnõuetele ja usaldussuhetele ning nad on kehtestanud sisemise protseduuri enda ja kostjate vahelise huvide konflikti vältimiseks menetlustes, milles nõude rahastaja osaleb;
 - d) nad täidavad artiklis 6 sätestatud kapitali adekvaatsuse nõudeid ning
 - e) nad tõendavad järelevalveasutusele, et neil on kehtestatud juhtimiskord ja menetlused, millega tagatakse artiklis 7 sätestatud usaldussuhtest tuleneva kohustuse täitmine ja järgimine.
2. Liikmesriigid tunnustavad vastastikku teises liikmesriigis nõude rahastajale antud luba ja seetõttu lubavad neil automaatselt tegutseda oma liikmesriigis, eeldusel et algne luba jätkuvalt kehtib.
3. Artikli 4 kohaselt kehtestatud tegevusloasüsteemiga ei piirata finantsteenuste osutamist, investeerimistegevust ega tarbijakaitset reguleeriva liidu õiguse kohaldamist.

Artikkel 6

Kapitali adekvaatsus

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutustel on õigus kontrollida, kas nõude rahastajatel on alati piisavalt rahalisi vahendeid, et täita kohustusi, mis tulenevad kolmanda isikuna rahastamise lepingust. Eelkõige tagavad järelevalveasutused, et nõude rahastajad on võimelised:
 - a) tasuma kõik kolmanda isikuna rahastamise lepingust tulenevad võlad tähtjaks ning
 - b) rahastama kõiki selle menetluse etappe, mille suhtes nad on võtnud kohustuse, sealhulgas algset menetlust ja võimalikku apellatsioonimenetlust.
2. Liikmesriigid tagavad, et nõude rahastajatel on lubatud tõendada, et nad vastavad lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele, esitades vajaduse korral sertifikaadi või tõendi selle kohta, et kindlustuskeem katab täielikult kõik lõikes 1 osutatud kulud.
3. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutustel on õigus kontrollida, kas nõude

rahastajatel on igal ajal võimalus tagada vähemalt minimaalne likviidsus, mida on vaja, et katta täielikult kõik prognoositavad kulud, mis kõigi nende rahastatavate menetluste tulemusel kaotajaks jäänud poolelt välja nõutakse. Liikmesriigid tagavad, et nende kohtud ja haldusasutused võivad nõuda, et nõude rahastajad esitaksid kulude katmise kohta riigisisese õigusega lubatud vormis tagatise, kui hageja seda konkreetsel põhjendatud kaalutlustel taotleb.

4. Liikmesriigid võivad luua spetsiaalse kindlustusfondi, mis katab heas usus peetavate kohtuvaidlustega tegelenud hagejate jaoks kõik tasumata kulud, kui nõude rahastaja muutub kohtumenetluse käigus maksejõuetuks. Kui liikmesriik on sellise fondi loonud, tagab see liikmesriik, et seda hallatakse avalikult ja rahastatakse tegevusloa saanud nõude rahastajate makstavatest iga-aastastest tasudest.

Artikkel 7

Usaldussuhtest tulenev kohustus

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutustel on õigus kontrollida, kas nõude rahastajatel on kehtestatud juhtimis- ja sisemenetlused, millega tagatakse, et nende sõlmitud kolmanda isikuna rahastamise lepingud põhinevad usaldussuhtel ning nad kohustuvad nende lepingute alusel tegutsema õiglaselt ja läbipaistvalt ning täitma usaldussuhtest tulenevat kohustust, mille kohaselt peavad nad tegutsema hageja parimates huvides.
2. Kui hageja kavatses menetluses esitada nõude teiste isikute nimel, näiteks kui hageja on tarbijaid esindav pädev üksus, on nõude rahastaja kohustatud täitma usalduskohustust selliste eeldatavate hüvitisetaajate ees. Nõude rahastajad on kohustatud tegutsema kogu menetluse jooksul kooskõlas usaldussuhtest tuleneva kohustusega. Kui nõude rahastaja ja hagejate või eeldatavate hüvitisetaajate huvid on omavahel vastuolus, kohustub nõude rahastaja seadma hagejate või eeldatavate hüvitisetaajate huvid oma huvidest kõrgemale.

III peatükk

Järelevalveasutuste volitused ja nende tegevuse koordineerimine

Artikkel 8

Järelevalveasutuste volitused

1. Kui kolmanda isikuna rahastamise lepingud on artikli 4 kohaselt lubatud, näevad liikmesriigid ette, et sõltumatu riiklik järelevalveasutus vastutab liikmesriigi jurisdiktsioonis asuvatele sellistele nõude rahastajatele tegevusloa andmise järelevalve eest, kes pakuvad liikmesriigi jurisdiktsioonis elavatele hagejatele ja eeldatavatele hüvitisetaajatele või seoses liikmesriigi jurisdiktsioonis toimivate menetlustega kolmanda isikuna rahastamise lepinguid.
2. Liikmesriigid tagavad, et seatakse sisse kaebuste esitamise menetlus kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute jaoks, kes soovivad väljendada järelevalveasutusele kahtlust, kas nõude rahastaja täidab käesolevast direktiivist ja kohaldatavast riigisisest õigusest

tulenevaid kohustusi.

3. Olenemata lõikes 2 osutatud kaebuste esitamise menetlusest lahendab nõude rahastajaga seotud käimasoleva kohtumenetluse korral kostja tõstatatud küsimusi nõude rahastaja käesolevast direktiivist ja kohaldatavast riigisisest õigusest tulenevate kohustuste täitmise kohta pädev kohus või haldusasutus vastavalt artikli 16 lõikele 2.
4. Igal järelevalveasutusel on eelkõige õigus ja kohustus:
 - a) saada nõude rahastajatelt tegevusloa taotlusi ja teavet, mida on vaja taotluste läbivaatamiseks, ning teha taotluste kohta õigeaegselt otsus;
 - b) teha otsuseid, mida on vaja, et anda taotluse esitanud nõude rahastajale tegevusluba või sellest keelduda, luba tühistada või kehtestada tegevusloa saanud nõude rahastajale tingimusi, piiranguid või karistusi;
 - c) teha otsuseid nõude rahastaja sobivuse kohta, sealhulgas võttes arvesse tema kogemusi, mainet, ettevõttesisesest huvide konfliktide vältimise ja lahendamise poliitikat ja teadmisi;
 - d) avaldada oma veebisaidil kõik punkti b kohaselt tehtud otsused, võttes nõuetekohaselt arvesse ärisaladust;
 - e) hinnata vähemalt kord aastas, kas tegevusloa saanud nõude rahastaja vastab endiselt artikli 5 lõikes 1 osutatud tegevusloa andmise kriteeriumidele, ja tagada, et tegevusluba peatatakse või tühistatakse, kui nõude rahastaja ühele või mitmele neist kriteeriumidest enam ei vasta; selline peatamine või tühistamine ei mõjuta hagejate ja hüvitisesaajate õigusi menetluses, milles rahastaja võib osaleda, ning
 - f) võtta artiklis 9 osutatud süsteemi raames vastu ja uurida kaebusi, mis on seotud nõude rahastaja tegevusega ning sellise nõude rahastaja vastavusega käesoleva direktiivi IV peatüki sätetele ja muudele riigisisese õiguse alusel kohaldatavatele nõuetele.
5. Liikmesriigid tagavad, et nõude rahastajad on kohustatud põhjendamatu viivitusega teavitama järelevalveasutust kõikidest muudatustest, mis mõjutavad nende vastavust artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud kapitali adekvaatsuse nõuetele. Ühtlasi tagavad liikmesriigid, et nõude rahastajad kinnitavad kord aastas, et nad endiselt täidavad nimetatud lõikeid.
6. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutused jälgivad nõude rahastajate ning hagejate ja eeldatavate hüvitisesaajate vahelisi usaldussuhteid üldiselt ning on võimelised andma juhiseid ja korraldusi, millega tagada hagejate ja eeldatavate hüvitisesaajate huvide kaitse.

Artikkel 9

Uurimised ja kaebused

1. Liikmesriigid tagavad, et on olemas kaebuste esitamise süsteem, mis võimaldab võtta

vastu ja uurida artikli 8 lõikes 2 osutatud kaebusi.

2. Lõikes 1 osutatud kaebuste esitamise süsteemi kohaselt tagavad liikmesriigid, et järelevalveasutustel on õigus põhjendamatu viivitusega hinnata, kas nõude rahastaja täidab kõiki kohustusi ja tingimusi, mis on seotud tema tegevusloaga, käesoleva direktiivi sätetega ja muude riigisisese õiguse alusel kohaldatavate nõuetega.
3. Liikmesriigid tagavad, et järelevalve tegemisel selle üle, kas nõude rahastajad täidavad tegevusloaga seotud kohustusi või tingimusi, on järelevalveasutustel õigus:
 - i) uurida füüsilistelt või juriidilistelt isikutelt vastavalt artikli 8 lõikele 2 saadud kaebusi kooskõlas artikli 8 lõikega 3;
 - ii) uurida mis tahes muu järelevalveasutuse või komisjoni kaebusi;
 - iii) algatada uurimisi *ex officio* põhimõttel;
 - iv) algatada uurimisi sellise kohtu või haldusasutuse soovitusel, kellel on selles kohtus või haldusasutuses toimuva menetlusega seoses kahtlusi, kas nõude rahastaja täidab tegevusloaga seotud kohustusi või tingimusi.

Artikkel 10

Järelevalveasutuste tegevuse koordineerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et nende järelevalveasutused kohaldavad käesolevat direktiivi tihedas koostöös teiste liikmesriikide järelevalveasutustega.
2. Komisjon jälgib ja koordineerib järelevalveasutuste tegevust käesolevas direktiivis sätestatud ülesannete täitmisel ning kutsub kokku järelevalveasutuste võrgustiku ja juhatab seda. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 11 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesolevat direktiivi, sätestades järelevalveasutuste võrgustikus tehtava koostöö üksikasjad, ning vaatab need tihedas koostöös järelevalveasutustega korrapäraselt läbi.
3. Järelevalveasutused võivad konsulteerida komisjoniga kõigis küsimustes, mis on seotud käesoleva direktiivi rakendamisega. Komisjon võib esitada järelevalveasutustele käesoleva direktiivi rakendamise kohta ning seoses rakendamisel tekkivate ilmsete vastuoludega või seoses nõude rahastajate järelevalvega suuniseid, soovitusi, parimaid tavasid käsitlevaid teateid ja nõuandvaid arvamusi. Komisjon võib luua ka pädevuskeskuse, kus nõu küsivatele kohtu- või haldusasutustele antakse kvalifitseeritud ekspertnõu selle kohta, kuidas nõude rahastajate tegevust liidus hinnata.
4. Iga järelevalveasutus koostab tegevusloa saanud nõude rahastajate loendi, edastab selle komisjonile ja teeb selle üldsusele kättesaadavaks. Järelevalveasutused ajakohastavad seda loendit alati, kui seda muudetakse, ja teavitavad sellest komisjoni.
5. Iga järelevalveasutus edastab komisjonile ja teistele järelevalveasutustele taotluse korral üksikasjad nõude rahastajate järelevalvega seoses tehtud otsuste kohta, sealhulgas üksikasjad artikli 8 lõike 4 punkti b kohaselt tehtud otsuste kohta.

6. Kui nõude rahastaja on taotlenud tegevusluba ühelt järelevalveasutuselt ja seejärel taotleb luba teiselt järelevalveasutuselt, koordineerivad ja jagavad need järelevalveasutused teavet vajalikul määral, et võtta vastu sidusad otsused, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse riiklike eeskirjade erisusi.
7. Kui nõude rahastaja on saanud liikmesriigi järelevalveasutuselt tegevusloa, kuid ta soovib pakkuda kolmanda isikuna rahastamise lepingut teises liikmesriigis asuva hageja või muu eeldatava hüvitisesaaja või teises liikmesriigis toimuva menetluse jaoks, esitab ta tegevusloa kohta oma päritoluliikmesriigi järelevalveasutuselt saadud tõendi. Kui teise liikmesriigi järelevalveasutus on teadlik õigusnormide rikkumistest nõude rahastaja poolt, teavitab ta sellest otse vastutavat järelevalveasutust.

Artikkel 11

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 10 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile 5 aastaks alates ... [alusakti jõustumise kuupäev või muu kaasseadusandjate määratud kuupäev].
Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 10 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 10 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole [kahe kuu] jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega [kahe kuu] võrra.

IV peatükk

Kolmanda isikuna rahastamise lepingud ja nõude rahastajate tegevus

Artikkel 12

Kolmanda isikuna rahastamise lepingu sisu

Liikmesriigid tagavad, et kolmanda isikuna rahastamise leping peab olema esitatud kirjalikult ühes selle liikmesriigi ametlikus keeles, kus hageja ja eeldatavad hüvitisesaajad elavad, ning peab olema esitatud selgel ja kergesti arusaadaval viisil, hõlmates vähemalt järgmist:

- a. erinevad kulud, mida nõude rahastaja katab;
- b. nõude rahastajale või muule kolmandale isikule makstav osa hüvitisest või tasu või mis tahes muud rahalised kulud, mille otseselt või kaudselt kannavad hagejad, eeldatavad hüvitisesaajad või mõlemad;
- c. viide nõude rahastaja vastutusele seoses kaotajaks jäävalt poolelt sisse nõutavate kuludega vastavalt käesoleva direktiivi artiklile 18;
- d. klausel, millega täpsustatakse, et kõik hüvitised, millest võib rahastaja tasusid maha arvata, makstakse kõigepealt täies ulatuses hagejatele, kes võivad seejärel maksta nõude rahastajatele mis tahes kokkulepitud summad teenus- või komisjonitasuna, jättes endale vähemalt käesolevas direktiivis sätestatud miinimumsummad;
- e. riskid, mille hagejad, eeldatavad hüvitisesaajad või mõlemad võtavad, sealhulgas:
 - i. menetlusega seotud kulude suurenemise ulatus ning selle mõju hagejate, hüvitisesaajate või mõlemate finantshuvidele;
 - ii. rangelt määratletud asjaolud, mille korral võib kolmanda isikuna rahastamise lepingu lõpetada, ning kõnealuse stsenaariumi korral riskid hagejatele, hüvitisesaajatele või mõlematele, ning
 - iii. võimalik risk, et tuleb kanda kaotajaks jäävalt poolelt sisse nõutavad kulud, sealhulgas asjaolud, mille korral kahjukindlustus või kahjuhüvitised ei pruugi sellist riskipositsiooni katta;
- f. lahtiütlus seoses menetlustoimingute rahastamise mittetingimuslikkusega;
- g. nõude rahastaja deklaratsioon huvide konflikti puudumise kohta.

Artikkel 13

Läbipaistvusnõuded ja huvide konflikti ärahoidmine

1. Liikmesriigid nõuavad nõude rahastajatelt huvide konflikti ärahoidmise ja lahendamise poliitika väljatöötamist ja sisemenetluste kohaldamist. Kõnealune poliitika ja sisemenetlused peavad olema kooskõlas nõude rahastaja äritegevuse laadi, ulatuse ja keerukusega ning need tuleb esitada kirjalikult ja teha üldsusele kättesaadavaks nõude rahastaja veebisaidil. Need peavad olema selgelt esitatud ka kõigi kolmanda isikuna rahastamise lepingute lisas.
2. Liikmesriigid nõuavad nõude rahastajatelt, et nad avaldaksid kolmanda isikuna

rahastamise lepingus hagejale ja eeldatavatele hüvitisetaajatele kogu teabe, mille puhul võib mõistlikult eeldada, et see võib põhjustada huvide konflikti. Nõude rahastajate avalikustatav teave peab sisaldama vähemalt järgmist:

- a) üksikasjad nõude rahastaja ja menetlusega seotud muude ettevõtjate vaheliste rahaliste või muude kokkulepete kohta, sealhulgas kokkulepete kohta mis tahes asjaomase pädeva üksuse, nõuete valitsemise ettevõtja, advokaatide või muu huvitatud isikuga;
- b) üksikasjad nõude rahastaja ja kostja vaheliste kõigi asjakohaste seoste kohta menetluses, eriti seoses mis tahes konkurentsiolekorraga.

Artikkel 14

Kehtetud kokkulepped ja punktid

1. Liikmesriigid tagavad, et kolmanda isikuna rahastamise lepingud, mis on sõlmitud füüsilisest või juriidilisest isikust nõude rahastajatega, kellel puudub tegevusluba, ei ole õiguslikku toimet.
2. Liikmesriigid tagavad, et kolmandast isikust rahastajatel ei ole lubatud mõjutada hageja otsuseid menetluse käigus viisil, millest oleks hageja kulul kasu nõude rahastajale endale. Sel eesmärgil on õigusliku toimeteta need kolmanda isikuna rahastamise lepingu punktid, mis annavad nõude rahastajale õiguse teha või mõjutada menetlusega seotud otsuseid. Sellistel punktidel või kokkulepetel, mis sisaldavad muu hulgas järgmist, ei ole õiguslikku toimet:
 - a) nõude rahastajale antud selgesõnaline õigus teha või mõjutada otsuseid menetluse käigus, näiteks seoses konkreetsete esitatud nõuetega, juhtumi osas kokkuleppele jõudmisega või menetlusega seotud kulude haldamisega;
 - b) kapitali või mis tahes muu rahalise väärtusega ressursi eraldamine menetluse eesmärgil tingimusel, et kolmandast isikust rahastajad kiidavad selle konkreetse kasutuse heaks.
3. Liikmesriigid tagavad, et lepingutel, millega nõude rahastajale tagatakse investeringu pealt minimaalne tulu enne, kui hageja või eeldatav hüvitisetaaja oma osa kätte saab, ei ole õiguslikku toimet.
4. Kui ei ilmne erandlikke asjaolusid, ei ole õiguslikku toimet nõude rahastamise lepingul, mis annaks nõude rahastajale õiguse osale hüvitisest selliselt, et sellega väheneks hagejale ja eeldatavatele hüvitisetaajatele jääv osa koos kõigi kahjussummade, kulude, tasude ja muude kuludega 60 %-le hüvitise kogusummast või alla selle.
5. Liikmesriigid tagavad, et kolmanda isikuna rahastamise leping ei sisalda sätteid, mis piiravad kohtuasja kaotamise korral nõude rahastaja vastutust kaotanud poolelt välja mõistetud kulude tasumise otsuse täitmisel. Sätted, mille eesmärk on piirata nõude rahastaja vastutust kulude eest, ei ole õiguslikku toimet.
6. Liikmesriigid tagavad, et kolmanda isikuna rahastamise lepinguid reguleerivad tingimused ei võimalda kõnealusest rahastamisest loobuda, välja arvatud riigisiseses

õiguses artikli 15 lõike 1 kohaselt kindlaks määratud juhtudel.

7. Hagejatele ja eeldatavatele hüvitisesaajatele hüvitatakse kõik kahjud, mille põhjustas nõude rahastaja, kes sõlmis kolmanda isikuna rahastamise lepingu, mis tunnistati kehtetuks. See ei mõjuta hagejate ja eeldatavate hüvitisesaajate õigusi.

Artikkel 15

Kolmanda isikuna rahastamise lepingu lõpetamine

1. Liikmesriigid ei luba nõude rahastajal kolmanda isikuna rahastamise lepingut hageja teadliku nõusolekuta ühepoolselt lõpetada, välja arvatud juhul, kui kohus või haldusasutus on andnud nõude rahastajale loa leping lõpetada, olles võtnud arvesse seda, kas hageja ja eeldatavate hüvitisesaajate huvid on lepingu lõpetamisele vaatamata piisavalt kaitstud.
2. Kolmanda isikuna rahastamise lepingu lõpetamiseks tuleb sellest teavitada piisavalt aegsasti, nagu on sätestatud riigi õiguses.

V peatükk

Kohtu või haldusasutuse poolne kontroll

Artikkel 16

Kolmanda isikuna rahastamise lepingu avalikustamine

1. Liikmesriigid tagavad, et hagejad või nende esindajad on kohustatud teavitama asjaomast kohtu või haldusasutust kolmanda isikuna rahastamise lepingu olemasolust ja nõude rahastaja isikust ning esitama kohtu või haldusasutuse või kostja taotlusel asjaomasele kohtule või haldusasutusele menetluse varaseimas etapis asjaomase menetlusega seotud kolmanda isikuna rahastamise lepingute täieliku ja redigeerimata koopia. Liikmesriigid tagavad samuti, et kohus või haldusasutus teavitab kostjaid kolmanda isikuna rahastamise lepingu olemasolust ja nõude rahastaja isikust.
2. Liikmesriigid tagavad, et kohtul või haldusasutusel on õigus kontrollida kolmanda isikuna rahastamise lepingut kooskõlas artikliga 17 menetluspoole taotluse korral, kui menetluspoolel on õigustatud kahtlusi sellise kolmanda isikuna rahastamise lepingu käesolevale direktiivile või muule kohaldatavale riigisisesele õigusaktile vastavuse suhtes, või omal algatusel.

Artikkel 17

Kolmanda isikuna rahastamise lepingute kontroll kohtu või haldusasutuse poolt

Liikmesriigid määravad käesoleva direktiivi kohaste erinevate kohtu- ja haldusülesannete täitmiseks pädeva kohtu või haldusasutuse. Sellise määramisega täpsustatakse eelkõige, et kohus või haldusasutus, kes menetleb erasektori vahenditest rahastatud juhtumit, peab põhjendamatu viivitusega ja menetlusosalise taotlusel või omal algatusel kontrollima rahastamislepingute mõju nende menetletavatele juhtumitele, kasutades järgmisi õigusi:

- a) teha ettekirjutusi või anda korraldusi, mis on nõude rahastajale siduvad, näiteks nõuda nõude rahastajalt rahastamist, nagu on kokku lepitud asjaomases kolmanda isikuna rahastamise lepingus, või nõuda nõude rahastajalt muudatuste tegemist seoses asjaomase rahastamisega;
- b) hinnata iga kolmanda isikuna rahastamise lepingu kooskõla käesoleva direktiivi sätetega, eelkõige artikli 7 kohase usalduskohustuse täitmist hagejate ja eeldatavate hüvitisesaajate suhtes, ning juhul, kui leitakse, et kõnealune leping ei vasta nõuetele, nõuda nõude rahastajalt vajalike muudatuste tegemist või tunnistada lepingupunkt kooskõlas artikliga 14 kehtetuks;
- c) hinnata iga kolmanda isikuna rahastamise lepingu vastavust artiklis 13 sätestatud läbipaistvusnõuetele;
- d) hinnata, kas kolmanda isikuna rahastamise leping annab nõude rahastajale õiguse saada mis tahes hüvitisest ebaõiglase, ebaproportsionaalse või ebamõistliku osa, nagu on kirjeldatud artikli 14 lõikes 4, ning selline leping kas tühistada või seda vastavalt kohandada. Liikmesriigid täpsustavad, et sellise hinnangu andmisel võivad pädevad kohtud või haldusasutused võtta arvesse kavandatava või käimasoleva menetluse laadi ja asjaolusid, sealhulgas vajaduse korral järgmist:
 - i) juhtumiga seotud pooled ning menetluse eeldatavad hüvitisesaajad ning see, mis lepi nende arvates kokku summa osas, mille nõude rahastaja eduka tulemuse korral rahastamislepingu alusel saaks;
 - ii) hüvitise tõenäoline suurus;
 - iii) nõude rahastaja rahalise panuse suurus ja nõude rahastaja poolt rahastatav osa hageja kogukuludest ning
 - iv) hüvitise osa, millele on õigus hagejal ja eeldatavatel hüvitisesaajatel;
- e) määrata karistus, mida kohus või haldusasutus peab vajalikuks, et tagada käesoleva direktiivi järgimine;
- f) konsulteerida isikutega või hankida ekspertteadmisi isikutelt, sealhulgas asjakohaselt kvalifitseeritud ekspertidelt või järelevalveasutustelt, kellel on asjakohased teadmised ja kes on sõltumatud, et aidata kaasa kohtu või haldusasutuse hindamisvolituste täitmisele.

Artikkel 18

Vastutus välja mõistetud kulude eest

1. Kui hagejal ei ole menetluses kaotajaks jäädes piisavalt vahendeid välja mõistetud kulude katmiseks, tagavad liikmesriigid selle, et kohtul või haldusasutusel on õigus mõista kohtukulud välja nõude rahastajalt hagejaga ühiselt või solidaarselt. Sellisel juhul võib kohus või haldusasutus nõuda, et nõude rahastajad kannaksid asjakohased välja mõistetud kulud, võttes arvesse järgmist:
 - a) hüvitise väärtus ja osakaal, mille nõude rahastaja oleks saanud, kui nõue oleks

rahuldatud;

- b) ulatus, mil määral jääksid kulud, mida nõude rahastaja ei tasu, sellisel juhul kostja, hageja või muude eeldatavate hüvitisajaajate kanda;
- c) nõude rahastaja käitumine kogu menetluse jooksul ja eelkõige tema vastavus käesolevale direktiivile ning see, kas tema tegevus on aidanud kaasa menetluse üldkulude katmisele, ning
- d) nõude rahastaja algse investeeringu väärtus.

VI PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 19

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud liikmesriigi sätete rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste normide rakendamine. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni [hiljemalt ... / viivitamata] nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda [viivitamata] nende hilisematest muudatustest.
2. Järelevalveasutused võivad eelkõige määrata proportsionaalseid trahve, mis arvutatakse ettevõtja käibe alusel, võtta ajutiselt või lõplikult ära ettevõtja tegevusloa või kohaldada muid asjakohaseid halduskaristusi.

Artikkel 20

Läbivaatamine

1. Mitte hiljem kui ... [(...) aasta möödumisel käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäevast] hindab komisjon käesolevat direktiivi ja esitab aruande peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele. Hindamine toimub kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega. Aruandes hindab komisjon eelkõige direktiivi mõjusust, pöörates erilist tähelepanu sellele, kui suur osa hagejale, sh eeldatavatele hüvitisajaajatele määratud hüvitisest läheb tasude või intressidena nõude rahastajatele, milline mõju on nõude rahastajatel vaidluse lahendamisele ja millises ulatuses on kolmanda isiku nõudena rahastamine võimaldanud parandada õiguskaitse kättesaadavust.
2. Liikmesriigid annavad komisjonile esimest korda hiljemalt ... [(...) aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäeva] ja seejärel igal aastal järgmist teavet, mis on vajalik lõikes 1 osutatud aruande koostamiseks:
 - a) nõude rahastaja tegevusloa saanud üksuste nimed, arv ja liigid;
 - b) loendis tehtud muudatused ja nende põhjused;
 - c) nõude rahastaja poolt täielikult või osaliselt rahastatud menetluste arv ja liik;

- d) nende menetluste tulemused seoses summadega, mille nõude rahastajad teenisid võrreldes hagejatele ja eeldatavatele hüvitisesaajatele välja mõistetud summadega.

Artikkel 21

Õigusaktide ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... [päev/kuu/aasta]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates ... [päev/kuu/aasta].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud normide teksti.

Artikkel 22

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 23

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

SELETUSKIRI

„Tekitab äärmiselt suurt meelehärmi, kui inimene võidab kohtuasja, aga talle jäävad sisuliselt tühjad peod, kuna ebaõiglasel õiguskulud on neelanud kogu raha. [...] On aeg teha lõpp sellele, et mõni nõude rahastaja võtab liialdatud tasu,“ ütles Austraalia Tööerakonna õigusnõunik Martin Pakula 2017. aastal, kuulutades välja nõude rahastajate tegevust reguleeriva kehtiva õigusraamistiku läbivaatamise.

Säästmaks Euroopa kodanikke ebaõiglasest õiguslikust tulemusest, millega tuhanded austraallased – ja inimesed üle kogu maailma – on olnud sunnitud viimastel aastatel kokku puutuma, on käesoleva seadusandliku algatusraporti eesmärk reguleerida nõude rahastamist kolmanda isiku poolt, enne kui see levib kõigis liikmesriikides. Seda konkreetset äritava võib kõige paremini mõista kui ärimudelit, mille puhul investor kannab nõudega seotud kulud hageja või hagejate rühma esindaja nimel ja saab menetluse edukuse korral kokkulepitud tasu. Tasu on tavaliselt teatav protsent rahalist tuge saanud hageja kasuks välja mõistetud hüvitisest või kokkulepitud summast¹. Nõude rahastajad ise menetluses ei osale ja neil on sellega seoses üksnes majanduslik, mitte õiguslik huvi.

Nõude rahastamine kolmanda isiku poolt sai alguse Austraaliast, kuid nüüdseks on sellest välja kasvanud ülemaailmne majandusharu, mille väärtus on miljardeid eurosid ja mis on esindatud paljudes jurisdiktsioonides, sealhulgas USAs, Kanadas, Ühendkuningriigis ja viimasel ajal ka ELis. Nagu Euroopa Parlamendi uuringuteenistus on kinnitanud, on nõude rahastamine kolmanda isiku poolt ELis kiiresti levimas². Nõude rahastajad on peamiselt huvitatud suure väärtusega juhtumitest, kuid nad investeerivad ka vahekohtu- ja maksejõuetusjuhtumitesse. Normiks on üksikjuhtumitesse investeerimine, kuid nn portfelli põhine rahastamine on viimastel aastatel üha levinumaks muutumas³. See mudel tähendab seda, et nõude rahastaja rahastab sama rahastamislepingu alusel nõuete kogumit, et hajutada investeerimisriski. Koos üldise nõude rahastajate ja eelkõige portfelli põhiste investeringute arvu kasvuga võib täheldada ka nõude rahastajate sagedasemat koostööd pädevate üksuste, õigusbüroode ja vara valitsemise ettevõtjate, sealhulgas kahjunõuete kogumise ja hüvitise jaotamise platvormidega, millega kaasneb agressiivne reklaamitegevus.

Need, kes toetavad nõude rahastamist kolmanda isiku poolt, väidavad sageli, et see tegevus parandab õiguskaitse kättesaadavust ja pärsib väärtegevusi. Nende sõnul teevad nõude rahastajad, kes kannavad riske ja kulusid, õigusemõistmise kõigile taskukohasemaks. Nõude rahastamine kolmanda isiku poolt aitaks ka vähendada rahaliste vahendite puudujääki, vähendades kostja võimalusi võita kohtuasi suurema majandusliku jõu toel. Lõppkokkuvõttes väidavad sellise rahastamise toetajad, et selle vahendi abil saab esitada väikese väärtusega nõudeid, mida muidu ei esitataks.

¹ Vt näiteks Bentham Europe Limited (14. oktoober 2014) „Submission to the Ministry of Security and Justice, Dutch Draft Bill on Redress of Mass Damages in a Collective Action“ (Julgeoleku- ja justiitsministeeriumile esitatud Madalamaade seaduseelnõu massikahju hüvitamise kohta kollektiivhagi abil), punkt 2.10, lk 4 (<https://www.internetconsultatie.nl/motiedijksma/reactie/7bf391e6-0b57-44c3-a650-b9797efb4c29>).

² Vt Euroopa lisaväärtuse hindamise peatükki 2.1 (lk 3–10) ja lisatud uuringu peatükke 2.1/2.2, lk 49–54.

³ Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse uuring (2021) „Responsible litigation funding. State of play on the EU private litigation funding landscape and on the current EU rules applicable to private litigation funding“ (Nõude vastutustundlik rahastamine. Nõude erarahastamise olukord ELis ja nõude erarahastamise suhtes kohaldatavad ELi reeglid), lk 28–29.

Kogemused siiski ei toeta kolmanda isiku poolt nõude rahastamise põhiargumenti, milleks on õiguskaitse kättesaadavuse parandamine. Nõude rahastamine kolmanda isiku poolt on pigem kasumit taotlev tegevus, mille puhul hageja huvides õiguse mõistmine võib olla kõrvalseadus, aga ei pruugi seda ka olla. Austraalia parlament märkis oma aruandes, et nõude rahastajad investeerivad peamiselt kollektiivhagidesse investorite ja aktsionäride nimel⁴. Töötajate nõudeid või tarbijate esitatavaid tootevastutuse nõudeid hinnatakse aga tavapäraselt liiga riskantseteks, nende puhul on võimatu jõuda kiire kokkuleppeni ja need ei ole piisavalt kasumlikud. Kui nõude rahastajad investeerivad sellistesse tavakodanike kohtuasjadesse, nõuavad nad tavapäraselt liiga suurt tulu. Euroopas võib nõude rahastajate tulumäär olla kuni 300 % või isegi 3000 %⁵. On ka mitmeid näiteid selle kohta, kus nõude rahastajad kehtestavad tegeliku kontrolli menetluse üle, et suurendada veelgi oma tulu või nõuda kokkuleppele jõudmist, võtmata arvesse seda, kas rahaline tulemus on nende poolt rahastatud hageja jaoks õiglane. Sellisel juhul kannab kaotajaks jäänud kostja vara tegelikult üle investorile, kes ei ole kahju kannatanud, samas on kahju kannatanud hagejal oht saada hüvitist vähe või üldse mitte.

Käesoleva raporti eesmärk on neid probleeme käsitleda ja selleks tehakse ettepanek võtta vastu uus reguleeriv raamistik. Selle sätted kaitsevad meie kohtusüsteemi puutumatumust, kaitstes Euroopa kodanikke mõjusalt rahaliste ärakasutamise eest nõude rahastaja poolt. Raportööri jaoks on väga oluline tagada see, et kahju kannatanud isikud saaksid piisava hüvitise. Raportöör soovib luua käesoleva raportiga eeskirjad, et reguleerida ennetavalt nõude rahastamist kolmanda isiku poolt, mis aitab hoida ära kolmandates riikides esinevaid probleeme, mis hakkavad juba ilmnema ka ELis. Raportöör peab nõude rahastajaid käsitlevate tulevaste õigusaktide puhul vajalikuks järgmisi punkte:

- riiklike järelevalveasutuste hallatav tegevuslubade andmise süsteem
- kapitali adekvaatsuse nõuded ja kohustus tasuda välja mõistetud kulud
- usaldussuhe hagejatega
- kolmanda isikuna rahastamise lepingu avalikustamine kohtule, hagejatele ja kostjale
- huvide konfliktide ärahoidmiseks võetavad tõhusad kaitsemeetmed
- tasude ülempiir, et tagada hagejatele õiglane ja proportsionaalne tulu
- keeld haarata menetluse üle kontrolli või lõpetada leping ilma selge põhjenduseta

Kolmanda isiku poolse nõude rahastamise reguleerimiseks on mõningaid pingutusi juba tehtud. Kolmanda isiku poolse nõude rahastamise probleeme tunnistas Austraalia hiljuti nõude, et nõude rahastajatel peab olema Austraalias finantsteenuste osutamise luba. Samuti on Austraalias lõpule viidud parlamendiuurimine kolmanda isiku poolse nõude rahastamise reguleerimise kohta kollektiivsetes õiguskaitse menetlustes, mille käigus mõned

⁴ Vt Austraalia õigusreformi komisjoni uuringut (2019) „Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation funders“ (Uuring kollektiivhagide ja kolmandast isikust nõuderahastajate kohta), lk 34.

⁵ Vt Bentham (2014) „Submission to the Ministry of Security and Justice. Dutch Draft Bill on Redress of Mass Damages in a Collective Action“ (Julgeoleku- ja justiitsministeeriumile esitatud Madalamaade seaduseelnõu massikahju hüvitamise kohta kollektiivhagi abil), punkt 2.15, lk 5, ning kohtuasi 1266/7/7/16 Walter Hugh Merricks CBE vs. MasterCard Incorporated jt – otsus (kollektiivhagi avaldus) [2017] CAT 16 | 21. juuli 2017, lõiked 99 ja 100, lk 37 ja 38. Rahastamisleping kohtuasjas Walter Hugh Merricks CBE vs. Mastercard näeb ette investeringutasuvuseks kokku „olenevalt sellest, milline summa on suurem, kas i) 135 000 000 naelsterlingit või ii) 30% kuni 1 miljardi naelsterlingi suuruselt jaotamata tulust pluss 20% 1 miljardit naelsterlingit ületavast jaotamata tulust“.

nõude rahastajad märkisid, et nad toetaksid edasist reguleerimist, et parandada süsteemi läbipaistvust ja usaldusväärsust⁶. Õigusaktid on menetlemisel ka Ontario osariigis Kanadas, kus kollektiivse õiguskaitse süsteemi reformiv seaduseelnõu sisaldab sätteid nõude rahastamise kohta kolmanda isiku poolt.

Komisjon esitas oma 2013. aasta soovitusel kollektiivse õiguskaitse kohta mitu sätet, et toonitada vajadust reguleerida nõude rahastamist kolmanda isiku poolt, näiteks a) kehtestada nõude rahastajatele keeld nõuda nõude rahastamiseks eraldatud vahenditelt ülemäärast intressi (soovituse 16 punkt c) ning b) keelata nõude rahastajatel tugineda oma tasu või kokku lepitud summalt saadavate intresside arvutamisel hüvitisena välja mõistetud summale, välja arvatud juhul, kui rahastamislepingut reguleerib avaliku sektori asutus (soovitus 32).

Selles soovitusel käsitleti ainult tagatise kollektiivjuhtumitega seotud nõude rahastamise korral kolmanda isiku poolt (ja mitte sellise rahastamise üldist reguleerimist, mis on vajalik). Siiski väärub märkimist, et kui komisjon vaatas 2018. aastal läbi soovitusel täitmise liikmesriikides⁷ (edaspidi „komisjoni 2018. aasta aruanne“), märkis ta järgmist:

- „Selles küsimuses [tagatise kehtestamine nõude rahastamisel kolmanda isiku poolt] ei ole soovitusel rakendatud üheski liikmesriigis. Ükski liikmesriik ei ole reguleerinud kolmanda isiku poolset rahastamist, veel vähem soovitusel kohaselt.“ (lk 9)
- Sloveenia „on üldises olukorras [...] erandlik, sest [...] kolmanda isiku poolset rahastamist [reguleeritakse] kooskõlas soovitusel sätestatud põhimõtetega.“ Aruandes märgitakse lisaks, et: „Selline üldine soovitusel rakendamata jätmine tähendab, et reguleerimata ja kontrollimatu kolmandate isikute poolne rahastamine võib vohada ilma õiguslike piiranguteta, luues mõnedes liikmesriikides võimalikud alused kohtuvaidlusteks.“

ELi 2018. aasta direktiiv tarbijate esindushagide kohta sisaldab ka mõningaid sätteid nõude rahastamise kohta kolmandate isikute poolt seoses kollektiivhagidega seotud menetlustega, mille eesmärk on tegeleda rahaliste vahendite allikate läbipaistvuse ja huvide konfliktidega, nagu põhjendus 52 ja artikli 10 lõike 2 punkt a („põhjendamatu mõjutada“, „ei suuna kõrvale“) ja artikli 4 lõike 3 punkt e („mõju ennetamine“).

Käesolevas raportis väidetakse eespool esitatud argumentidele tuginedes siiski, et need sätteid ei ole piisavad ja neid kohaldatakse igal juhul ainult teatava vaidluste alamrühma suhtes.

Ka mittesiduvad õiguslikud lähenemisviisid ei ole osutunud tõhusaks⁸. Ainuke isereguleerimisel põhinev tegevusjuhend (nn pehme õigus) Euroopas on Ühendkuningriigi Association of Litigation Funders (ALF). 80st või enamast Euroopas tegutsevast nõude rahastajast on sellega ühinenud aga ainult 12. Ka ei ole juhendis sätestatud sanktsioonid

⁶ Austraalia parlamentaarne ühiskomisjon, mis käsitleb äriühinguid ja finantsteenuseid, nõude rahastamist ja kollektiivhagide valdkonna reguleerimist, 22. detsember 2020, punkt 16.18, lk 293.

⁷ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele komisjoni 11. juuni 2013. aasta soovitusel (ühiste põhimõtete kohta, mida kohaldatakse liikmesriikide keelava iseloomuga ja kahju hüvitamisele suunatud kollektiivsete õiguskaitsevahendite suhtes ELi õigusest tulenevate õiguste rikkumise puhul (2013/396/EL)) rakendamise kohta. Brüssel, 25.1.2018, COM(2018) 40 final.

⁸ Vt lisatud uuringu XX peatükk – Ühendkuningriigi näide (kirjeldus):

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662612/EPRS_STU\(2021\)662612_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662612/EPRS_STU(2021)662612_EN.pdf)

mõjusad. Näiteks võidakse juhendi rikkumise korral rahastajale määrata rahatrahv kuni 500 naelsterlingit (ligikaudu 570 eurot) või ta organisatsioonist välja arvata. Pärast väljaarvamist võib ta jätkata iga tegevust, mida ta soovib jätkata.

Lisaks viib liikmesriikidele ELis eraldi reguleerimise võimaldamine lahknevate tulemuste paljususeni, mis tekitab ELi kodanikele kogu siseturul ebajärjekindlad kaitsemeetmed. Nagu märgitakse komisjoni 2018. aasta aruandes (lk 10): „jääb ühes liikmesriigis asuvatele rahastajatele alati võimalus vältida rangeid siseriiklikke õigusnorme, otsides võimalusi kollektiivhagide rahastamiseks teises ELi liikmesriigis, kus kollektiivhagi esitamise mehhanismid on kättesaadavad ning rahastamine eraõigusliku kolmanda isiku vahenditest on reguleerimata.“

Seetõttu toetatakse käesolevas raportis kehtiva õigusraamistiku laiendamist uue direktiiviga, millega kehtestatakse minimaalsed kaitsemeetmed kogu ELis, austades samas liikmesriikide soovi üldse mitte lubada nõude rahastamist kolmanda isiku poolt, kui see ei sobi kokku nende riigisiseste süsteemidega.

Raportöör ei nõustu mõne poliitikakujundaja seisukohaga, et EL on kolmanda isiku poolse nõude rahastamisega seotud probleemide suhtes immuunne. Arutluse all olevate probleemide peamine komponent on sama mis Austraalias, Kanadas, USAs või Euroopas: osalejad, kes taotlevad maksimaalset kasumit hagejate arvelt. Ainult tugevad õiguslikud kaitsemeetmed koos põhjalike teadmistega nõude rahastamise kohta kolmanda isiku poolt hoiavad ära mujal maailmas esinenud stsenaariumid. Euroopa Liit peaks kasutama seda küsimust selleks, et näidata oma kodanikele, et Euroopa institutsioonid mitte ainult ei suuda leida lahendusi pärast kriisi tekitatud tõsist kahju, vaid saavad ka ennetavalt tegutseda, et peatada varases etapis meie kohtusüsteemi edasine nõrgestamine ning tagada meie kodanikele piisavad hüvitised ja kaitse.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	14.7.2022
Lõpphääletuse tulemus	+: 18 -: 5 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Pascal Arimont, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Virginie Joron, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Maria-Manuel Leitão-Marques, Karen Melchior, Franco Roberti, Raffaele Stancanelli, Marie Toussaint, Axel Voss, Marion Walsmann, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Alessandra Basso, Daniel Buda, Antonius Manders, Emmanuel Maurel, Angelika Niebler, Yana Toom
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Nicola Beer

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

18	+
PPE	Pascal Arimont, Daniel Buda, Antonius Manders, Angelika Niebler, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
RENEW	Nicola Beer, Pascal Durand, Karen Melchior, Yana Toom
S&D	Ibán García Del Blanco, Maria-Manuel Leitão-Marques, Franco Roberti, Lara Wolters
THE LEFT	Emmanuel Maurel
VERTS/ALE	Sergey Lagodinsky, Marie Toussaint

5	-
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli
ID	Alessandra Basso, Virginie Joron, Gilles Lebreton

0	0

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu